

IMPLICAREA SATULUI MIHALȚ ÎN REVOLUȚIA DIN 1848

MIHAELA-MARIA COMȘA

Muzeul Național al Unirii Alba Iulia

comsamihela26@yahoo.com

Cuvinte cheie: revoluție, implicare, Mihalț, iobag, libertate

Keywords: revolution, involvement, Mihalț, serf, freedom

Lucrarea își propune să ofere o concepție mai clară privind implicarea localității Mihalț în revoluția din 1848 din Transilvania, insistând pe măcelul din 2 iunie 1848. Acest eveniment a deschis seria confruntărilor dintre români și maghiari, fiind primul conflict major care a instaurat teroarea în Transilvania.

Un caz particular bazat pe documente, racordat la evenimentele din 1848, face ca localitatea Mihalț să-și câștige un loc aparte în istorie.

Lucrarea își propune să ofere o concepție mai clară privind implicarea satului Mihalț în revoluția de la 1848. Chiar dacă s-a scris mult despre evenimentele de la 1848, considerăm necesară o analiză axată pe localitatea Mihalț.

Această așezare a avut o istorie zbuciumată care a dus de fiecare dată la o nouă renaștere înscrisă în cadrul progresului general al societății românești. 1228 este anul primei atestări documentare a unei mari moșii nobiliare la Mihalț, pe o arteră principală de circulație a Transilvaniei, drumul Sibiu-Cluj. Mihalch, fiul lui Ștefan este primul stăpân al acestei moșii primită ca „danie regească”. Moșia s-a numit atunci Vințul de Mijloc dar după anul 1391 va fi înlocuită definitiv cu cea de Mihalț¹. Ultimul descendent al familiei nobiliare de Mihalț a fost Petru care la moarte avea vârsta de 92 de ani și conform obiceiului, neavând moștenitori de parte bărbătească a fost obligat să lase întreaga avere în folosul bisericii romano-catolice, în cazul nostru Capitlului de Alba Iulia. În 1749-1750 această moșie era împărțită după cum urmează: o pătrime sub stăpânirea Capitlului de Alba Iulia, o pătrime sub stăpânirea comitelui Eszterhazy care se va rupe de moșia Mihalțului sub numele de Obreja. Două pătrimi vor rămâne în moșia Mihalțului, având mai mulți stăpâni, dintre care cel mai important va fi comitele Ștefan Lazăr apoi urmașii săi până în 1852 când va intra în posesia familiei Kovrig.

După 1701, locuitorii Mihalțului vor fi prezenți în lupta pentru apărarea ortodoxiei în fața ofensivei catolicismului, mai precis în lupta împotriva uniației. Refuzând unirea cu Biserica Romei au cunoscut „binefacerile” acțiunilor generalului Bucow, comandantul trupelor imperiale din Transilvania. În acel tumultuos an 1784, mihălțenii își fac simțită prezența în răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan, printr-o serie de acțiuni pe plan local și împrejurimi. Acțiunile lor au stârnit neliniște la curțile nobiliare din Mihalț, Obreja și Cistei. Mihălțenii, ca și ceilalți iobagi din satele vecine, se plâneau că: „Noi care suntem iobagi ne ruinăm și ne sărăcim peste măsură. Iarna ne lasă una-două zile pe săptămână ca să lucrăm pe seama noastră dar vara nici

¹ Breaz 2001, p. 14.

*o zi. Nu putem ara și semăna pentru noi și e de mirare că mai avem cămașă pe noi*². Mihălțenii, ca și alți iobagi din Transilvania, doreau să scape de iobăgie, unii trecând la uniție, alții prin înscrierea la oaste, dar așteptările lor au fost înșelate în ambele cazuri. Ca urmare a protestelor mihălțenilor, conducătorii lor, cei doi preoți Nicolae și Ioan, au fost arestați preventiv și înțemnițați la Galda, iar pe preotul Nicolae îl vom găsi în temnița din Alba în 1785. Spiritele s-au mai liniștit abia în cursul anului 1785. Îi vedem așadar pe mihălțeni implicați în evenimente înainte de cele din 1848.

Revoluția română de la 1848 a fost unul din evenimentele cruciale ale istoriei naționale, importanța ei fiind imensă pe mai multe planuri: social, economic, religios. În ideile și înfăptuirea ei găsim începuturile democrației românești, bazele procesului de modernizare care a culminat cu organizarea socială și politică, cu desăvârșirea unității statale din 1918.

Așa cum a justificat Nicolae Bălcescu: „*n-a fost un moment neregulat, efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decât voința întâmplătoare a unei minorități sau mișcare europeană. Revoluția generală fu ocazia iar nu cauza revoluției române. Uneltitorii ei sunt 18 veacuri de trudă, suferință și lucrare a poporului român asupra lui însuși*”³.

Referitor la prima adunare de la Blaj, s-a dorit a fi de Duminica Tomii, în 18 aprilie. Cărturari precum Aron Pumnul, Simion Bărnuțiu au redactat o proclamație care îndemna ca la adunare să participe preoți de toate confesiunile. Au participat peste patru mii de țărani și intelectuali din satele învecinate. În Transilvania frământările au crescut în amploare. S-au pus bazele Marii Adunări din 3-15 mai. În pregătirea și organizarea acestei Adunări de la Blaj, sentimentul solidarității naționale a triumfat asupra separatismului confesional. Timotei Cipariu, Simion Bărnuțiu, August Treboniu Laurian și alți cărturari au pus bazele programului adunării. Trebuie precizat faptul că în Transilvania problemele curente ale revoluției promovate de români sunt complicate de conflictul național dintre cele două comunități, română și maghiară. Marșul spre Blaj și adunarea a zecilor de mii de țărani a reprezentat o înaltă afirmare a spiritului național. Prezența la această manifestare a românilor din celelalte provincii ale țării a făcut din Adunarea de la Blaj unul din cele mai semnificative momente ale revoluției din 1848. Programul adoptat de Adunare s-a sprijinit pe ideile cuprinse în *Discursul* rostit de Simion Bărnuțiu în Catedrala de la Blaj. Bărnuțiu respingea ideea de națiune politică și limba oficială maghiară, pledând pentru dreptul la existența liberă și egală a națiunilor din Transilvania. Adunarea Națională din 3-15 mai a consacrat organizarea politică a românilor și fuzionarea pe cele două planuri care au evoluat, cel țărănesc și elitar a sistematizat în *Petiția Națională* dezideratele naționale românești pe baza unei concepții democratice despre stat și societate în care se găsesc principiile liberale ale constituționalismului european. Programul redactat avea 16 puncte și se cerea ca națiunii române să-i fie recunoscute independența națională și politică, reprezentare în Dietă, administrație și justiție în raport cu numărul românilor⁴.

În ceea ce privește Mihalțul, în această perioadă robotele nu s-au mai făcut. Autoritățile au încercat să-i oprească pe mihălțeni să participe la Adunarea de la Blaj. La 12 mai 1848, Avander Antal, jude al familiei grofilor Eszterhazy din Obreja și notarul localității, a trimis un raport judeului nobiliar în care redă situația existentă la Mihalț la acea dată. A informat despre starea de agitație a sătenilor, despre faptul că

² Prodan 1979, p. 17.

³ Bălcescu 1982, p. 107.

⁴ *Istoria Românilor* 2003, p. 276.

oamenii din Mihalț și Obreja și-au pregătit arme pentru Adunarea de la Blaj. A dat și câteva nume: Sîvu Ciontea, Pavel Lupea din Obreja precum și o delegație din Mihalț, formată din Nicolae Cârnaț, Cula Cleja, Toma Stânea au plecat la Blaj în preajma Adunării pentru a se consulta cu „craii”. Așa au fost numiți conducătorii adunării. Judele nobiliar afirma că: „oamenii au căutat arme de foc, fiindcă Cula Stânea lui Gheorghe și Cula Breaz au căutat la Teiuș pulbere pentru puști”⁵.

Mihălțenii aveau informații referitoare la desfășurarea evenimentelor și au înlesnit trecerea spre Blaj prin vadurile Mihalțului a moșilor lui Iancu, în defavoarea autorităților care publicau dispoziții legale pentru a împiedica oamenii să meargă la Blaj.

Vom reda în rândurile următoare un document redactat de către comitele permanent al Comitatului Alba de Jos adresat guvernatorului regal în care este redată starea de spirit a mihălțenilor:

„Preamărite domnule conte guvernator regal!

Suntem înștiințați oficial prin rapoarte trimise de judele nobiliar că în 11 și 12 la Mihalț, Obreja și Cistei, precum și în multe sate din jurul Blajului, locuitorii au rupt afișele cu anunțul maiestuosului Guberniu regal despre statariul dat pentru menținerea liniștii. Am fost informați tot în mod oficial că un localnic din Obreja a declarat că nu va efectua robota. Pentru îndrăzneala sa, judele nobiliar l-a arestat, însă populația satului s-a năpustit cu forța asupra judeului, astfel eliberându-l pe iobag. Din rapoartele despre aceste fapte scandaloase ale agitațiilor, reiese că ele au început să devină turbulente. Zi de zi ne apropiem de anarhie, dacă nesupunerea față de dispoziții va rămâne nepedepsită. Nu suntem capabili să facem față nici acelui scop de a nu lăsa nesupunerea nepedepsită, pentru a nu ademeni pe alții la săvârșirea unor cutezanțe similare. Am fost încunoștiințați că excelența voastră ați binevoit să încredințați în lipsa domniei sale, domnul comite suprem folosirea armatei de către vicecomitele Pogany Gyorgy, dar această imputernicire a fost de fapt zădărnicită. De aceea o rugăm pe excelența voastră să binevoiască a trimite în amintitele localități suficientă armată pentru reprimarea nesupunerilor. Sosirea armatei nu poate să sufere amânare.

În continuare rămânem umili servi ai preaînălțimii voastre.

Din partea comitelui permanent al comitatului Alba de Jos.

Aiud, 15 mai, 1848”⁶.

Am observat o oarecare agitație și surprindere în același timp din partea comitelui în ceea ce privește starea localnicilor, acesta solicitând prezența armatei. Reiese faptul că oamenii nu mai făceau robotă. Conflictul dintre iobagi și stăpâni s-au amplificat. Nobilimea din Transilvania a folosit gărzile maghiare mărinind teroarea. În aceste împrejurări, în 2 iunie 1848 a avut loc măcelul de la Mihalț. Acest eveniment sângeros a deschis seria confruntărilor dintre români și maghiari în revoluția din 1848 din Transilvania.

Încrezători în puterea hotărârilor Adunării de la Blaj, mihălțenii au refuzat să mai facă robotă la nobili. Motivul izbucnirii conflictului dintre mihălțeni și baronul Eszterházy în primăvara lui 1848 a fost un teren, o „insulă” lăsată de râul Târnavă în partea de lângă sat, în urma erodării unei suprafețe de teren, pe malul drept de pe moșia baronului. Prundul din mijlocul Târnavii a fost revendicat de baron, având loc mai multe procese la Comitat pe care le-a câștigat, fapt care stârnește nemulțumirea sătenilor. Aceștia au scos vitele la păscut în acel loc. Acest conflict pe care justiția dorea să-l rezolve în favoarea baronului Eszterhazy, a provocat măcelul. Mihălțenii au fost

⁵ Breaz 2001, p. 78.

⁶ Documente 1988, p. 72, Doc. Nr. 329.

somați să nu mai pască vitele în acel loc dar aceștia au refuzat iar baronul a făcut apel la comitele Miklós Bánffy, căruia în 1784, în timpul răscoalei lui Horea, mihălțenii i-au prădat curtea de la Secășel, sat în apropierea localității Mihălț. Acesta cere aprobarea guvernatorului Transilvaniei să intervină cu forța pentru a-i aduce la ascultare pe mihălțeni. Aceștia nu mai făceau robotă pe moșia lui Eszterhazy. La vestea că autoritățile de la Aiud, însoțite de o companie de secui din regimentul Háromszék i-au făcut pe mihălțeni să tragă la malul lor podul plutitor de pe Mureș și Târnăvă. Ajunși acolo, armata a poposit multe ore, somându-i pe mihălțeni să aducă pe linia de plutire podurile. Aceștia au refuzat iar secuii au trecut pe la Coșlariu, îndreptându-se spre Mihălț. Secuii i-au întrebat pe mihălțeni dacă vor să fie uniți cu Ungaria iar mihălțenii au răspuns categoric, nu. Atunci ofițerul comandant a ordonat să fie trase șapte salve, murind peste treizeci de oameni și peste cincizeci, răniți grav. Au mai fost răniți care au murit în lanurile de grâu sau înecați în Târnăvă. Alții au fost arestați în închisoarea Aiudului apoi eliberați de luptătorii din legiunile lui Avram Iancu și Ioan Axente Sever, din care făceau parte și mihălțenii. Documentele maghiare afirmă că a murit un soldat și doisprezece săteni. A fost întrunită o comisie din care românii au fost excluși pentru a concluziona cele întâmplate la Mihălț. Rezultatul ei a fost că rebelii trebuiau să moară. Despre măcelul de la Mihălț s-a scris mult, au fost emise păreri, cele mai multe în favoarea autorităților.

Vestea măcelului de la Mihălț a străbătut Transilvania, fiind totodată primul conflict major care a instaurat teroarea în Transilvania. Evenimentul deosebit de grav a ajuns și la urechile lui Avram Iancu aflat atunci la Sibiu. Vom reda un document din care reiese revolta lui Iancu la aflarea veștii, în momentul în care sosește la el Ioan Rusu, aducându-i o scrisoare:

„O veste grea, doamne. Vărsare de sânge s-a întâmplat.

- Cine a vărsat sânge? Sânge românesc?

Sânge românesc bunule meu domn, la Mihălț. Mihălțenii români toți se pomenesc cu o ceată de secui din paza Aiudului, toți cu puști pe umere, și căpetenia cetei strigă: Ascultați mihălțeni! Am venit să cerem să facem unio. Românii au răspuns că nu vor unio și au tras podul plutitor. Ei tot au trecut în sat pe la Coșlariu și căpetenia a zis: Foc! O duruitură cutremură aerul și sângele românesc începu a curge. Vreo câțiva țipau de moarte și strigau: Stați!

Foc! Se auzea iarăși și căzură alți români scăldați în sângele lor. De șapte ori au tras ucigașii cu puștile lor asupra bieților români nevinovați. Optzeci de români au căzut la pământ. Alții strigau că îi dor ranele. Treizeci tăceau. Tăcerea morții. Afurisitele fiare nu le-au dat ajutor ca și când au făcut o ispravă de treabă și au plecat la Aiud, unde ungurii le strigară: „Elisen,, adică „Să trăiască”.

Iancu s-a cutremurat: Mihălțule, Mihălțule botez de sânge. Cu mult sânge de dușman te voi răsplăti!”⁷.

Avram Iancu a vrut să adune oameni înarmați și să răzbune sângele vărsat la Mihălț, însă au intervenit Bărnuțiu și Barițiu, care au fost de părere că răspunsul cu violență ar putea duce la alte victime, având în vedere că din punct de vedere al dotării cu armament, românii erau total nepregătiți. Iancu s-a conformat: „dacă este așa, de dumneavoastră ascult dară să ție minte secuii”⁸.

În șase iunie, într-un raport al judeului nobiliar Laborfalvy Naghy Károly apare că Iancu i-ar fi spus unui negustor, în fața mai ultor români adunați din partea satului

⁷ Firică 1899. Manuscrisul se află la Muzeul din Zalău.

⁸ Duică 1924, p. 105.

Bucium Cerbu, că pentru evenimentele de la Mihalț ungurii ar trebui să plătească cu sângele lor. Judele nobiliar se temea că, în urma acestor evenimente, dar și pentru faptul că a fost confiscată o scrisoare, care trebuia să ajungă prin Simion Balint din Roșia Montană la Iancu, se putea declanșa răzbumarea românilor, deoarece dorința de răzbumare se amplifică.

Naghy Károly credea că revolta românilor se va declanșa în nouă iunie la târgul de la Câmpeni. Prin urmare cerea o unitate puternică de cel puțin două sute de soldați secui de frica evenimentelor. Iancu solicita administratorului crăiesc al domeniului minier să nu permită aducerea forțelor auxiliare la Câmpeni deoarece acolo era liniște. Baronul Bánffy Miklós, comitele supreme al Albei și autorul moral al măcelului de la Mihalț dă curs cererii de trupe a lui Károly.

Istoriografia de la 1848 din Transilvania trebuie să recepționeze acest moment al mihălțenilor ca pe unul de cotitură în evoluția evenimentelor, iar pe Avram Iancu drept conștiința vie a românilor care nu au putut accepta această dură provocare⁹.

În cele ce urmează ne vom opri la Simion Bărnuțiu, unul dintre personajele semnificative ale acestei perioade. În biografia lui Simion Bărnuțiu există un episod nu îndeajuns de clar, care aruncă o umbră neplăcută asupra curajului său. Este vorba despre implicarea sa în evenimentele de la Mihalț din 1848. *Guberniul* Transilvaniei desființase Comitetul român ales la Blaj din care făcea parte și Simion Bărnuțiu, astfel că acesta nu participa la ancheta asupra măcelului. Însă Bărnuțiu nu s-a prezentat la Mihalț din motive de securitate. Știa că era așteptat pentru a fi omorât. A făcut parte din Comitetul Național de la Sibiu și era urât de autorități pentru faptul că a citit *Discursul* la Blaj. Românii au protestat împotriva judecății în cauza mihălțenilor dar și din alte cauze naționale, impuse arbitrar doar din partea unei singure părți. Documentul care justifică cel mai bine prudența lui Simion Bărnuțiu este scrisoarea lui Samoil Poruțiu trimisă din Cluj membrilor Comitetului din Sibiu în care îi preveenea: „să aibă mare mare grijă că împotriva vieții lui Bărnuțiu uneltesc ca dracii”¹⁰.

Comisia care a activat la Mihalț semnată de Beldy, în care a fost prezentată varianta oficialităților, privind evenimentele de la Mihalț, a concluzionat că toată vina a fost a românilor. Pentru a răspunde acestui raport, Bărnuțiu trimite la *Gazeta de Transilvania* un răspuns în cauza mihălțenilor. Pentru a nu mai spori tensiunile entice, Bărnuțiu refuză să publice acest răspuns spre nemulțumirea tinerilor intelectuali români care considerau că, în acest fel, românii se lăsau batjocoriți.

Putem concluziona că nu a însemnat lipsă de curaj din partea lui Bărnuțiu atunci când nu s-a prezentat în fața comisiei de anchetă la Mihalț, deoarece scopul aprioric chemării sale nu era altul decât acela de a-l prinde și a-l omorî așa cum s-a întâmplat și cu alți conducători români.

În cele ce urmează vom analiza un document deosebit de important în ceea ce privește evenimentul din 2 iunie de la Mihalț din *Organu Naționale, Gazeta Bisericească, Politică și Literară*, nr.1 din 12 iunie 1848:

„Mihalțiu, 3 iunie

Nu suntem în stare a descrie sîngerosea crudă, ce se întîmplă aici pe diua de ieri. Perii capului se ridică, single se încheagă în venele omului și cîndu aude despre aceea ce noi vediuramu chiar cu ochii și pipairamu cu mîna. Vediuramu cîțiva dintre nefericiții cari cădiură împușcați de secuii adunați la Aiud și cum se dice și gardiștii națiunali unguri tot de acolo. Cei cădiuți sînt din satul Mihalțiu, la numărul cum s-a

⁹ Teodor 1972, p. 143.

¹⁰ Feneșan 1979, p. 377.

spus 9-12. Dar au murit mulți fiindu răniți 20 dintre cari cum audim încă moriră și vor mai mori. Causa acestei întâmplări înfrigorătoare unii spun că ar fi fostu neacceptarea statariului. Vendu curtea domnească la câțiva oameni. Ceilalți ar fi cuprinsu, mîndindu-și boii spre pămîntul curții domnești. Oficialii comitatului aduseră ostași înarmați spre esecutiune, dar sătenii cu furce de fieru și coase nu vrură a-i lăsa în satu de teamă să nu facă ruinări. După togmele de mai multe ore neputînduse încă lămuri, începu detonarea puștilor în oameni dintre care cei mai mulți se apără în semănături și Tîrnava de aproape. De sine înțelegîndu-se că dintre cei pușcați vor mai fi acoperiți de semănături și alții înecați în apă. După acest actu crîncenu se traseră înapoi ostașii cu comandanții săi. Maioru și comitele de Alba care nu s-au indurate de oameni.

În oamenii rămași cu viață mai alesu femeii intră spaima așa încîtu se mutară cu tote cele în păduri. Spaima domnește pretutindeni căci se batjocoriră, bătură oamenii ce mergeau pe drum totu de secui. Mai multe cară încărcate cu negoțu și altele ale medieșaniloru, făgărășanilor se întoarseră căci ieșise faima că nu e securitate. Cum audim va sosi o comisiune la Mihalțiu care să cerce întâmplarea. Atîte văduve perdere nespūsă și orfeniloru nemîngîiare, sătenilor neuitare pre totă veșia.

Un lucru ce în templu libertatei, ecualitatei și frățietatei sta ca macula neștersă pre foi a omanitatei”¹¹.

Acest document a fost scris de un martor ocular care a trecut prin localitatea Mihalț la numai o zi după evenimentul sângeros. După o zi încă mai zăceau oameni morți prin semănături ori înecați în râul Tîrnava. Numărul morților era însă mult mai mare decât cel scris în rapoartele maghiare și mulți au rămas răniți grav care vor muri după cum spune documentul. Aflăm că frica s-a instalat în sat iar femeile văduve împreună cu copiii orfani s-au mutat în pădurile de la marginea satului de frica secuilor. Sătenii vor rămâne marcați toată viața.

În urma nesupunerii comunității românești față de armata ungară s-a decis convocarea unei noi adunări la Blaj care s-a desfășurat între 15-28 septembrie. S-a protestat împotriva uniunii Transilvaniei cu Ungaria. A fost adoptat un act intitulat *Decret semnat Adunarea de la Blaj*. Conținutul acestuia exprimă hotărârea românilor de a trece la luptă armată în vederea apărării libertății naționale. Ruperea legăturilor dintre Viena și Pesta l-au determinat pe generalul Pucher să recunoască acel Comitet Național. Reacțiile violente, confruntările de mare amploare dintre țărani și nobili, execuțiile unor conducători ai revoluției române au prefigurat războiul civil. Aproape întreg teritoriul Transilvaniei s-a transformat într-un teatru de război. Baza a constituit-o ampla ridicare țărănească împotriva nobilimii soldată cu mii de vieți pierdute. În Transilvania ocupată de trupele generalului Bem, administrația românească a fost desființată. Venirea trupelor austriece a însemnat sfîrșitul revoluției. A fost introdus un regim de teroare și supraveghere.

Revoluția nu a fost un simplu reflex al revoluțiilor europene. Integrați spațiului european, românii au reacționat asemenea celorlalte națiuni europene. Mișcarea națională a românilor a căutat să pună bazele unor relații noi, democratice prin promovarea unui nou tip de comunitate, aceea a egalității în drepturi și obligații. Mihalțul, prin participarea sa, prin momentul tragic al măcelului din 2 iunie 1848, putem afirma că și-a câștigat un loc aparte în istorie în ceea ce privește revoluția română din 1848 din Transilvania.

¹¹ *Gazeta de Transilvania* 1848, p. 13.

Bibliografie

Bălcescu 1982	– Nicolae Bălcescu, <i>Opere</i> , Bucureşti, 1982
Breaz 2001	– Ioan Breaz, <i>Monografia Mihalţului</i> , Alba Iulia, Altip, 2001
<i>Documente</i> 1988	– <i>Documente privind revoluţia de la 1848 în Țările Române. C. Transilvania</i> , Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1988
Duică 1924	– George Bogdan Duică, <i>Viaţa şi ideile lui Simion Bărnuţiu</i> , Bucureşti, 1924
Feneşan 1979	– Costin Feneşan, <i>Informaţii noi privind revoluţia din 1848 din Transilvania</i> , în <i>Sargetia</i> , XIV, 1979, p. 361-391
Firică 1899	– Nicolae Firică, <i>Avram Iancu</i> , Brad, 1899, manuscris
<i>Gazeta de Transilvania</i> 1848	– <i>Gazeta de Transilvania</i> , nr. I din 12 iunie 1848, p. 13.
<i>Istoria românilor</i> 2003	– <i>Istoria românilor</i> , vol.VII, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2003
Lupaş 1928	– Ioan Lupaş, <i>Raportul comisiei mixte</i> , în <i>Anuarul Institutului de Istorie Naţională</i> , 5, 1928
Prodan 1979	– David Prodan, <i>Răscoala lui Horea</i> , vol. I, Bucureşti, 1979
Teodor 1972	– Pompiliu Teodor, <i>Avram Iancu în memorialistică</i> , Cluj, 1972

Involvement of Mihalţ village in the Revolution from 1848

Abstract

This study proposes to offer a clearer view on the involvement of Mihalţ village in the revolution from 1848. Mihalţ locality had a tumultuous history which every time led to a new revival. 1228 is the year of the first documentary attestation of an extended nobiliary estate in Mihalţ. Mihalch, son of Ştefan was the first owner of this estate received as “royal beneficence”. Last descendent of the nobiliary family of Mihalţ was Petru, who not having any heirs was obliged to leave his entire inheritance to the use of the Roman-Catholic church, in our case Alba Iulia council. In 1749-1750, the estate was divided the following way: one quarter was in the possession of Alba Iulia council, one quarter belonged to count Eszterhazy who will separate from the estate of Mihalţ under the name of Obreja, and two quarters will remain to Mihalţ estate, having more masters until 1852 when it will come into possession of Kovrig family. Inhabitants of Mihalţ have put an imprint on events that had occurred before those from 1848, more exactly the rebellion led by Horea, Cloşca and Crişan locally and in the surroundings. The Romanian revolution from 1848 was one of the crucial events of national history, its huge importance being relevant on more plans: social, economic. As far as Mihalţ is concerned, in May 1848 corvees weren't performed anymore. Authorities attempted to stop the inhabitants of Mihalţ to participate in the Gathering from Blaj from 3-15 May. A report was sent to the dignitary with administrative and judicial prerogatives by the Eszterhazy family which depicts the turmoil of villagers. Nobility from Transylvania

used the Hungarian guards increasing terror. Under these circumstances, the bloodshed from Mihalț occurred. The reason for the outburst of the conflict between the inhabitants of Mihalț and baron Eszterhazy in the spring of 1848 was a plot of field, “an island” formed by the Târnava River, nearby the village, following erosion of a plot of land from the baron’s estate. The riprap from the middle of the Târnava River was claimed by the baron, more trials to the County being faced and which he won, arousing the villagers’ discontentment, these grazing their cows there. This conflict was the cause of the bloodshed.

The baron appeals to count Miklos Banffy who asks for approval of Transylvania’s governor to use violence to calm down the inhabitants of Mihalț who did not perform corvee anymore on Eszterhazy’s estate. On hearing the news that authorities from Aiud are accompanied by a company of Szeklers, determined the inhabitants of Mihalț to draw the float bridge from across the Mureș. They were summoned to put in a floating position the bridge and the inhabitants of Mihalț refused. On their way to Mihalț, Szeklers passed through Coșlariu locality. Reaching to the village, they asked them whether they wanted to be united with Hungary, and the inhabitants of Mihalț have refused categorically. The Szeklers poured a volley of seven shots, more than thirty people dying and more than fifty being hurt. There were also hurt who died in the wheat fields or drowned. Others were arrested in the Aiud prison. Hungarian documents reveal that a soldier and twelve villagers died. A committee arrived in Mihalț, out of which Romanians were excluded and its conclusion was that the villagers had to die as they did not obey.

The news about the bloodshed from Mihalț crossed Transylvania, being the first major conflict which brought terror in Transylvania. The news was received also by Avram Iancu, who wished to revenge the bloodshed in Mihalț, yet at the intervention of Bărnuțiu who believed that answering with violence would only lead to other victims, he took the hint. Within the biography of Simion Bărnuțiu there is an episode not clear enough which casts an unpleasant shadow upon his courage. We refer to his involvement in the events from Mihalț from 1848. The Romanian Committee established in Blaj, out of which he was part of, was dissolved, so that he did not participate in the investigation on the bloodshed. Yet, Bărnuțiu did not present as he was expected to be killed.

An important document referring to the bloodshed was that presented in the *Gazeta Besericească* no.1 from 12 June 1848. This was written by an eyewitness who passed through locality only one day after the bloodshed. We find out that fear set in the village, there were still dead people among crops or drowned in the Târnava River, and widows together with orphans moved to the woods being afraid of the Szeklers. The document was written to be preserved for posterity.

Romanian administration was abolished and arrival of the Austrian troops represented the end of the revolution.

Mihalț, by its participation, by the tragic moment of the bloodshed from 2 June 1848, we can state that earned a special place in the history as far as the Romanian revolution from 1848 is concerned.